

Souhrn

V práci jsme se snažili porovnat protimikrobní účinnost bromidů benzalkonia s různě dlouhými alkylovými řetězci, vázaného v účinné kationtové části molekuly. Pracovali jsme s homology, které měly délku tohoto řetězce 12, 14 a 16 uhlíků a se směsí homologů, smíchaných v poměru 1 : 1 : 1. Protimikrobní účinnost jsme porovnávali na zástupcích G+ bakterií, G- bakterií, kvasinek, plísní a spor. Použili jsme zástupce kmenů z České sbírky mikroorganismů Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, a to: *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Proteus vulgaris*, *Serratia rubidaea*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Candida albicans*, *Aspergillus niger*, *Bacillus subtilis*. Stanovili jsme MIC, MBC, MBC/N a MBC-B pomocí suspenzní mikrometody pro všechny kmeny kromě plísně a zástupce spor. Pro *Aspergillus niger* a *Bacillus subtilis* jsme stanovili pouze MBC, a to standardní suspenzní metodou.

Výsledky účinných koncentrací jednotlivých testů jsou uvedeny g/100 ml.

V testu MIC byla protimikrobní účinnost všech zkoušených přípravků téměř shodná. Pro kmen *Staphylococcus aureus* a *Escherichia coli* vykazaly všechny zkoušené homology i směs účinnost při koncentraci $\leq 0,0014$. Pro kmen *Pseudomonas aeruginosa* homology C₁₄, C₁₆ a směs 0,004, homolog C₁₂ 0,012. Pro kmeny *Proteus vulgaris*, *Serratia rubidaea*, *Candida albicans* homology C₁₄, C₁₆ a směs shodně $\leq 0,0014$, homolog C₁₂ 0,004.

V testu MBC vykázal protimikrobní účinnost na kmen *Staphylococcus aureus* homolog C₁₄ a směs homologů v koncentraci $\leq 0,0014$, homology C₁₂ a C₁₆ v koncentraci 0,004. Na kmeny *Escherichia coli*, *Proteus vulgaris*, *Serratia rubidaea* homology C₁₄, C₁₆ a směs $\leq 0,0014$, homolog C₁₂ 0,004. Na kmen *Pseudomonas aeruginosa* homology C₁₂, C₁₄ a směs 0,012, homolog C₁₆ 0,037. Na kmen *Candida albicans* homolog C₁₄ a směs $\leq 0,0014$, homology C₁₂ a C₁₆ 0,004. Na kmen *Aspergillus niger* homology C₁₄, C₁₆ a směs 0,012, homolog C₁₂ 0,037. Na spory kmene *Bacillus subtilis* homology C₁₂, C₁₄ a směs $\leq 0,0014$, homolog C₁₆ 0,037.

V testu MBC/N vykázal protimikrobní účinnost proti kmeni *Staphylococcus aureus* homolog C₁₄ v koncentraci $\leq 0,0014$, homology C₁₂, C₁₆ a směs 0,004.

Proti kmeni *Escherichia coli* homolog C_{16} v koncentraci $\leq 0,0014$, homolog C_{14} a směs 0,037, homolog C_{12} 0,333. Proti kmeni *Pseudomonas aeruginosa* homology C_{12} , C_{14} a směs 0,012, homolog C_{16} 0,037. Proti kmeni *Proteus vulgaris* homolog C_{14} a směs $\leq 0,0014$, homology C_{12} a C_{16} 0,004. Proti kmeni *Serratia rubidaea* homolog C_{16} a směs 0,004, homology C_{12} , C_{14} 0,012. Proti kmeni *Candida albicans* homolog $C_{14} \leq 0,0014$, homolog C_{12} a směs 0,004, homolog C_{16} 0,012.

V testu MBC-B vykazaly protimikrobní účinnost proti kmeni *Staphylococcus aureus* homology C_{12} , C_{16} a směs v koncentraci 0,012, homolog C_{14} 0,037. Proti kmeni *Escherichia coli* homolog C_{12} 0,037, homolog C_{14} a směs 0,111 a homolog $C_{16} > 1$. Proti kmeni *Pseudomonas aeruginosa* homolog C_{12} 0,037, homolog C_{14} 0,111, směs 0,333 a homolog C_{16} 1. Proti kmeni *Proteus vulgaris* homolog C_{12} 0,037, homolog C_{14} 0,012, směs 0,111 a homolog C_{16} 1. Proti kmeni *Serratia rubidaea* homolog C_{14} 0,012, homology C_{12} , C_{16} a směs 1. Proti kmeni *Candida albicans* homolog C_{12} 0,037, homolog C_{16} a směs 0,111, homolog C_{14} 0,333.

Dle literatury je homolog C_{12} nejúčinnější proti kvasinkám a plísním, C_{14} homolog proti G+ bakteriím a C_{16} proti G- bakteriím (Kuča, Kival, Dohnala, 2004 – s odkazem na Merianos, 1991). Naše výsledky ověření různé účinnosti jednotlivých pomologů na různé skupiny mikroorganismů nebyly zcela jednoznačné. Výsledky se často lišili pouze o jedno ředění. Homolog C_{14} vykazoval lepší účinnost proti grampozitivním bakteriím, ale jen v prostředí nezatíženém bílkovinou. Homolog C_{16} vykazoval velmi dobré vlastnosti proti gramnegativním bakteriím, ale homolog C_{14} měl v testech vlastnosti obdobné. Homolog C_{12} vykazoval ve většině testů horší protimikrobní vlastnosti, pouze se ukázalo, že je odolnější proti bílkovinnému zatížení prostředí. Překvapivé byly velmi dobré výsledky sporicidní účinnosti přípravků. Pozitivním zjištěním zkoušek bylo, že směs homologů přebírala lepší vlastnosti svých složek v protimikrobní účinnosti. Navíc ve směsi mizel problém, který jsme měli se samostatnými homology C_{14} a C_{16} , s jejich vysokou viskozitou a tendencí krystalizovat v roztoku. Zjištěné protimikrobní účinky zkoušených přípravků by bylo ještě vhodné ověřit na jiných sbírkových kmenech. Také by bylo zajímavé ještě prověřit protimikrobní vlastnosti směsi, připravené v jiných poměrech jednotlivých homologů.